

«Норуот
күүһэ —
көмүөл
күүһэ!»

ЭНСИЭЛИ

2016 сыл
От ыйын
26 күнэ
Оптуорунньук
№84 (10480)

12+

1935 сыл алтынны 5
күнүгэр төрүттэммит

Нам улуунун хаһыата

1996, 2005, 2009 сылларга
«Сыл бастыг хаһыата»

БЭҕЭНЭЭ... БҮГҮН... САРСЫН...

Улуус баһылыгын
мунһабыттан
бэлиэтээһиннэр

ЕДДС иһитиннэрбитинэн от ыйын 21 күнүгэр Таастаахха, от ыйын 24 күнүгэр Хатырыкка ойуур баһаара тура сылдыбытын тутатына умулларбыттар.

***

Улуустаабы тыа хаһаайыстыбатын начальнига П.П. Окоёмов иһитиннэрбитинэн от үнүүтэ мөлтөбүнэн окко күргүөмнөөх үлэ тахса илик. Ол курдук, улууспутугар 351 трактор үлэлиир, 130 звено, 336 киһи хoduһаа киирэн оттуу сылдыбаллар. Билигин тургуанан 399,5 тонна от бэлэмнэммит.

***

Ааспыт нэдиэлэҕэ тупсаран оноруу хайысхатыгар бэрэбиэркэ кэлэ сылдыбыт. Алта нэһилиэккэ сылдыбыттар. Граннарга, куонкурустарга кыттан ылбыт үптэрин толору, сыалыгар туттуллуутун көрбүттэр.

***

«Хаарбах дьийэттэн көһөрүү» программанын тутула турар 15 уонна 17 квартиралаах дьийэ былаанынан алтынныга бүтүөхтээх. Билигин 34 киһи тутуу ис-тас өттүгэр үлэли сылдыар. Манна ыйылыбыт кэмигэр бүтэригэр «Ленскэй нэһилиэк» МТ хонтуруолга ыларыгар сорууда-танна.

Семен Аргунов

Оттоохун - 2016

ОТ ЧҮНЧҮТЭ МӨЛТӨХ

Улуустаабы тыа хаһаайыстыбатын управлениета от ыйын 21 күнүгэр оперативнай иһитиннэриитинэн улуус үрдүнэн барыта 351 трактор, 130 звено (119 - механизированнай агардаах, 6 - көлө-илии, 5 - илиинэн), уопсайа 336 киһи хoduһаа оттуу сылдыбаллар. Барыта 706 га сир охсуллубуттан 399,5 тн от кэбиһиллибит, рулоннамыт. Ол уопсай былаантан 1,1% туолбут.

Уопсай улуус ТХПК-ларын туспа таһаардаахха, 17 трактор, 11 звено (9 механизированнай агардаах, 2 көлө-илии звенолара), 77 га сир охсуллубут, 32 тн от кэбиһиллибит, рулоннамыт, уопсай былаантан — 0,9%.

Баһынай хаһаайыстыбаларга уопсайа 143 трактор, 24 звено (22 механизированнай агардаах, 2 көлө-илии звенолара), 264 га сир охсуллубут, 161,5 тн от кэбиһиллибит, рулоннамыт, уопсай былаантан - 1,42%.

Кэтэх хаһаайыстыбаларга уопсайа 191 трактор, 95 звено (88 механизированнай агардаах, 2 көлө-илии, 5 илии звенолара), 365 га сир охсуллубут, 206 тн от кэбиһиллибит, рулоннамыт, уопсай былаантан - 1%.

Анастасия КОРЯКИНА

«Азия оҕолорун» оонньуулары - 2016

КӨХТӨӨХ КЫТТЫЫ

Саха сиригэр бастакы президентэ Михаил Ефимович Николаев көбүлээһининэн Норуоттар икки ардыларынааҕы «Азия оҕолорун» оонньуулары түөрт сыл буола-буола Саха сиригэр үрдүк тэрээһиннээхтик ытыллаллар. Быйыл 6-с сылын төхтүрүйэн от ыйын 5 күнүттэн 16 күнүгэр диэри үрдүк таһымна ытыллан түмүктэннилэр.

Оонньуу сыала-соруга — оҕону чөл олоххо, спорка угуйуу, оҕону сайыннарыы, норуоттары кытта тэҥнэ үлэлэһии, доҕордоһуу буолар.

Культура управлениетын специалиһын С.А. Орлованы кытта кэпсэттим:

- Биһиги улууспуттан оонньуу культурнай тэрээһинигэр 215 оҕоттон турар 12 үнүүтэ бөлөҕө нэһиликтэри бүтүүн хабаан кыттыыны ылла. Бэс ыйын 23 күнүттэн оҕолор куоракка киирэн лааҕырдарга, медицинскэй колледж уопсайыгар олобуттара. Ханнык да сыллартан быйылгы «Азия оҕолорун» оонньууларын культурнай тэрээһинигэр биһиги улууспуттан элбэх оҕо кыттыыны ылбыта үөрүүлээх суол диэн бэлиэтиэххэ сөп. 12 бөлөх: Н.Ф. Москвитина салайааччылаах «Ручеек» - 8 кыыс, 8 уол, С.С. Кудрина салайааччылаах «Грация» үнүүтэ бөлөҕө - 7 кыыс, 10 уол, Ф.Т. Филиппова салайааччылаах «Мичээр» үнүүтэ бөлөҕө - 10 кыыс, 5 уол, Е.Д. Николаева «Сардаҥа» үнүүтэ бөлөҕө - 14 кыыс, 4 уол, М.С. Попова салайааччылаах «Ньургуһун» үнүүтэ бөлөҕө - 15 кыыс, Е.Е. Никифорова «Стремление» үнүүтэ бөлөҕө - 25 кыыс, 7 уол, Т.Г. Попова салайааччылаах «Хатынчаана» үнүүтэ бөлөҕө - 12 кыыс,

М.В. Шамаева салайааччылаах «Модутчаана» үнүүтэ бөлөҕө - 7 кыыс, 6 уол, Р.А. Бурнашева салайааччылаах «Үргэл» үнүүтэ бөлөҕө - 19 кыыс, А.Н. Дьячковскай салайааччылаах «Сандаара» үнүүтэ бөлөҕө - 10 кыыс, 8 уол, Т.Ю. Егорова «Күн бытархайдара» - 16 кыыс, 5 уол, Т.С. Мохова салайааччылаах «Күнчээн» үнүүтэ бөлөҕө - 13 кыыс, 6 уол. Намнаабы культура управле-

ниеттан оонньуу культурнай тэрээһинигэр А.Н. Новгородова, 1 Хомустаах «Алгыс» сынньалан киинин дирижтэрэ, куорат иһигэр оҕолор күүлэйдииллэригэр куратордаата, А.Г. Мылаханова, 1 Хомустаах нэһилиэгин сынньалан киинин уус-уран салайааччыта, транспортнай службага үлэлэстэ, Е.В. Рожина, 1 Хомустаах сынньалан киинин кизгэтээччи - художника, режиссорскай группага үлэлэстэ, Г.Г. Игнатьев режиссер көмөлөһөөччүтүнэн сырытта. Оонньуулар бүтүөхтэригэр дылы сылдьан тэрээһингэ көхтөөх кыттыыны ылан кэллилэр. «Азия оҕолорун» оонньууларын культурнай тэрээһинигэр кыттан кэлбит оҕолортон ыйыталастым:

1. Бу манньк улахан тэрээһингэ кыттан кэлбиккэр тус бэйэбэр саҥа туох сүүрэни киллэриннин?

-Мин, Березкина Сардаана, 8 кылаас үөрэнээччитэбин, Т.Ф. Филиппова салайааччылаах «Мичээр» үнүүтэ бөлөҕүн үнүүтүтэбин. 6-с төгүлүн ытыллыбыт «Азия оҕолорун» оонньууларын культурнай тэрээһинин кыттыылааҕа буолабын, манньк улахан тэрээһингэ кыттан кэлбиппиттэн олус диэн үөрэбин, араас нэһиликтэртэн, улуустартан, омук сириттэн кэлбит оҕолору кытта билсестим, элбэх саҥа доҕоттордонум. Ыарахан саҥа үнүүтэри үөрэттим. Бу буолбут түгэннэр миэхэ хаһан да умнуллубаттык хааллылар. Биһигини үөрэтэн-такайан илдьэ сылдыбыт, кытыннарбыт учууталларбар, салайааччыларбар махтанабын. Инникитин да «Азия оҕолорун» оонньууларын культурнай тэрээһинигэр кытыам этэ.

-Мин, Аргунов Ариан Нам 1-кы нүөмэрдээх орто оскуолатын 7-с кылааһын үөрэнээччитэбин. 6-с төгүлүн ытыллыбыт «Азия оҕолорун» оонньууларын культурнай тэрээһинин кыттыылааҕа буолабын. С.С. Кудрина салайааччылаах «Грация» үнүүтэ бөлөҕөр үнүүтүтүбүн. Саамай сэргии Сайсары күөлгэ салют ыппыттарын, улахан, сырдык стадионнары сөбүлүү көрдүм. Элбэх саҥа үнүүтэри, хамсанылары үөрэттим. Хаһан да көрбөтөх омуктарбын көрдүм. «Азия оҕолорун» оонньууларын культурнай тэрээһинигэр кыттыбыппыттан олус диэн үөрдүм уонна сөбүлээтим. Сайсары күөлгэ уу үрдүнэн хааман факел умалпытара олус сонун буолла, дьон болҕомтотун тардыан тарта. Биһигини иллээн-сажалаан илдьэ барбыт салайааччыларбар, учууталларбар улахан махталбын тиэрдиэм этэ. Хаһан да умнуллубат кэрэ түгэн буолан сүрэхпэр хааллардым.

«Азия оҕолорун» оонньууларын культурнай тэрээһинигэр кыттыбыт оҕолорго хаһан да сэмэлийбэт түгэннэр хаалбыттары буолуо диэн эрэнэбит, оҕолорбутун инникитин үрдүктэн-үрдүк ситиһини, дабайылары баҕарабыт.

-Мин, Зырянова Вика-Хатын Арыс орто оскуолатын 5-с кылааһын үөрэнээччитэбин. Хатын Арыстааҕы «Хатынчаана» үнүүтэ бөлөҕөр сылдыбын, салайааччыбыт - Попова Татьяна Гаврильевна. 6-с төгүлүн ытыллыбыт «Азия оҕолорун» культурнай тэрээһинигэр кыттан кэлбиппиттэн олус үөрэбин. Элбэх саҥа оҕолору кытта билсестим, араас омуктары көрдүм, кинилэр кэпсэтэр тылларын сэргии иһиттим. Учууталларбар, биһиги кыттан кэлэрбитигэр күүскө буолбут салайааччыларбытыгар махталбын тиэрдибим. «Азия оҕолорун» оонньууларын культурнай тэрээһинигэр кыттан кэлбитим хаһан да сэмэлийбэт кэрэ түгэн буолан хаалла.

«Азия оҕолорун» оонньууларын тэрээһинигэр кыттан кэлбит оҕолорбутун инникитин да ситиһини, үрдүктөн үрдүк дабайылары баҕарабыт.

Аксинья ТАТАРИНОВА

БОЛҔОЙУН! ЭЛЕКТРОННАЙ СУРУТУУ

«Энсиэли» хаһыакка 2016 сыл иккис агарыгар электроннай сурутуу ытыллар. Редакцияга кэлэн дуогабар түһэриллэр, сурутууну төлөнөр, электроннай почта аадырыһа тиксэриллэр. Хаһыат PDF форматынан ааҕааччыга тиэрдиллэр.

6 ыйга — 210 солк.,
3 ыйга — 105 солк.,
1 ыйга — 35 солк.

Хаһыат индексэ — Р0005, нэдиэлэҕэ иккитэ (оптуорунньук, бэатинсэ) тахсар.

ОЛОХТОН ХААЛЫМА!

Туоһулуур - сыышпара!

ЭКОНОМИКАБЫТ ХАЙДАБЫЙ?

Улуустарга, республикаҕа бүтүүн экономика сайдыыта, биитэр түһүүтэ, уруккуттан олохтоммут сүрүн көрдөрүүлэргэ тирэҕирэн көстөр. Оччоҕуна эрэ үлэ-хамнас инники тускулларын торумнуурга сөптөөх төрүөт үөскүүр. Тута этиэҕи баҕарылар, экономика көрдөрүүлэрэ аан дойдутааҕы быһыыттан-майгыттан, политической событиелартан быһаччы тутулуктаах буолаллар. Холобурун, Украинаҕа майдан араллаантан саҕалаан, чуолаан Крымы Россия састаабыгар киллэринэн сибээстээн, арҕаа дойдугар араас өрүттээх санкциялары киллэрбиттэринэн дойдубут үрдүнэн үп, экономика туруга биллэрдик уустугурбута. Иккис өттүнэн, урут наар углеводороду атыылаан тириппэккэ-хоруппакка, ол эбэтэр бэйэ экономикатын сайыннарыыга улаханнык ылсыбакка, этэнгэ олонорон кэлбит эбит буоллаҕына, билигин санкцияларынан сибээстээн иһинээҕи ырыынагы сааһылааһын үлэтэ саҕаламмыта. Бу үчүгэй. Ол эрэн, ити тыа хаһаайыстыбатыгар сүрүннээн сыһыаннаах эбит буоллаҕына, промышленность сүрүн туһаайыыларыгар (машиностроение, станкостроение, авиационнай о.д.а.) син биир арҕаа дойдугар улахан тутулуктаахпыт.

Бэйэбитигэр кэллэххэ, үп харгыстаммытынан улахан бырайыактар тохтотуллан тураллар, барыс аҕаһахтааҕар төттөрүтүн ночоокко тэбэр чинчилээхтэр. Ол курдук, Өлүнэ өрүһү туоруохтаах муостабыт икки варианттан хайата да олоххо кириэр чинчитэ суох, манна араас чинчийэр-бырайыактыыр үлэлэргэ үтүмэн элбэх үп барбыта биллэр. Улуустарынан көрдөххө, мэнгэлэр химическэй собуоту бүтүн республиканы атабар туруоран тибэн кэбиспиттэрэ, арай, Хаңаласка индустриальной ТОР диэн ааттанар бырайыак саҕаланна. Онтон атын сирдэргэ улахан хамсааһын бү өттүнэн тахсыбата, ону улуустааҕы статистика салаата (Тарасова Н.И.) биэрбит дааннайдарыттан көрүөххэ сөп.

Биридэ таһаарыыга олус кизэн кээмэйдээх буоларын быһыытынан салаа-салаа араартаан билиһинэриэхпит, улууспут сайдыытын тэтимэ хайдаҕый диэни чуолкайдьыр инниттэн ыаллы улуустар көрдөрүүлэрин сыһыары тутан бэчээттиэхпит. Оңуоха валовой өттө нэһилиэнньэ ахсаана тэнгэ суоһунан араастаһыта улахан буолуоҕа, ону сылларынан холоон бырыһыаннарынан тэнгээн суоттаахха сөптөөх сыанабыл тахсыаҕа.

РЕСПУБЛИКА УЛУУСТАРЫНАН СҮРҮН СОЦИАЛЬНОЙ-ЭКОНОМИЧЕСКОЙ КӨРДӨРҮҮЛЭР

1. Розничная эргизэн өттүгэр (оборот розничной торговли в руб. в расчете на душу населения)

Улуустар	2013 с.	2014 с.	2015 с.
Нам	58967,7	61862,9	70185,8
Уус Алдан	58226,6	66056,3	79883,7
Таатта	69851,7	76269,5	90178,5
Амма	64996,3	81289,3	92722,8
Мэнгэ Хаңалас	109133,6	140609,9	163428,0
Чурапчы	71749,1	78028,5	89520,2

2. Общественная аһылык эргизэр (оборот общественного питания в руб. а расчете на душу населения)

Улуустар	2013 с.	2014 с.	2015 с.
Нам	2348,4	2629,9	3006,1
Уус Алдан	1125,7	1205,2	1280,4
Таатта	2282,6	2084,1	2483,4
Амма	1161,2	1195,9	1334,0
Мэнгэ Хаңалас	4337,7	4642,5	5769,2
Чурапчы	2649,5	2801,1	3729,5

3. Нэһилиэнньэ төлөбүрдээх өгөлөр кээмэйдэрэ (объем платных услуг населению в руб. в расчете на душу населения)

Улуустар	2013 с.	2014 с.	2015 с.
Нам	10999,9	10966,3	13422,4
Уус Алдан	12987,0	14827,2	21853,7
Таатта	9203,4	12153,8	12731,0
Амма	8656,9	8932,2	11235,5
Мэнгэ Хаңалас	8841,8	9671,8	10342,4
Чурапчы	9196,8	9964,0	11186,4

4. Олорор дьыэлэри киллэри иэнэ (ввод общей площади жилых домов на 1000 чел. населения, кв.м)

Улуустар	2013 с.	2014 с.	2015 с.
Нам	489,2	436,9	276,1
Уус Алдан	597,0	459,4	500,3
Таатта	196,6	475,1	500,3
Амма	682,2	692,7	553,7
Мэнгэ Хаңалас	597,4	550,0	610,9
Чурапчы	376,4	749,0	627,4

5. Ыйга ортотунан аабыллыбыт хамнас (среднемесячная номинальная начисленная заработная плата в руб.)

Улуустар	2013 с.	2014 с.	2015 с.
Нам	29762,7	34328,0	39315,6
Уус Алдан	28841,3	33371,3	35875,7
Таатта	29209,3	33138,1	36407,5
Амма	26922,5	32019,9	37885,4
Мэнгэ Хаңалас	28874,3	34320,2	37094,5
Чурапчы	28126,8	32987,1	35328,3

6. Үлэтэ суох буолуу экономической өттүнэн актыыбынай нэһилиэнньэҕэ бырыһыанынан (уровень зарегистрированной безработицы в % к экономически активному населению)

Улуустар	2013 с.	2014 с.	2015 с.
Нам	3,7	3,7	4,8
Уус Алдан	3,0	3,1	3,8
Таатта	3,0	3,1	3,5
Амма	4,1	5,2	4,9
Мэнгэ Хаңалас	4,3	4,6	6,0
Чурапчы	2,2	2,7	3,8

7. Буруйу оноруу (число зарегистрированных преступлений на 100 тыс. чел. населения)

Улуустар	2013 с.	2014 с.	2015 с.
Нам	64	50	37
Уус Алдан	48	43	43
Таатта	37	49	85
Амма	59	72	66
Мэнгэ Хаңалас	49	85	68
Чурапчы	68	48	68

(Салгыыта бэчээттэниэ)

Бэчээккэ бэлэмнэтэ В. КАСЬЯНОВ

СИА ситимиттэн сонуннар

ГЕОРГИЙ БАЛАКШИН: ВИКТОР ЛЕБЕДЕВ ОЛИМПИАДАҒА КЫТТАРА ДУУ, КЫТТЫБАТА ДУУ СОТОРУ БИЛЛИЭҔЭ

Тустуук Виктор Лебедев Рио-де-Жанейроҕа ытытыллар Олимпийскай оонньууларга кыттар дуу, кыттыбата дуу бу күнүргэ биллиэҕэ. Бу боппуруоһу FILA быһаарар. Ити туһунан СИА-ҕа спорт министириин бастакы солбуйааччы Георгий Балакшин эттэ.

«Билингнитэ туох да биллибэт. Виктор Лебедев Россия сүүмүрдэммит хамаандатын састаабыгар кириэ сылдьар. Бүгүн, сарсын FILA бүтэһиктээх быһаарыыны ылыаҕа», — диэтэ кини.

Норуоттар икки ардыларынааҕы Олимпийскай кэммиттэ быһаарыытынан 2016 сыллааҕы Олимпиадаҕа допини кытта сибээстээх Россия атлеттара киллэриллэбэттэр. Кинилэр ортолоругар Виктор Лебедев эмиэ баар буолуон сөп. Тоҕо диэтэххэ, 2006 сыллаахха юниордар ортолоругар аан дойдуга бастыыр иһин күрэхтэһиигэ 50 кг диэри ыйааһынна кыһыл көмүс мэтээли ылбыта. Онно кини болденон диэн бобуулаах препараты туттубут диэн буолбута.

“САХА ЫЧЧАТЫН – ТЫА СИРИГЭР-2016” САҒАЛАННА!

От ыйын 21 күнүгэр Амма улууһун Абаҕа нэһилиэгин Иван Строд аатынан кээпэрэтибин сиригэр-уотугар бүтүн өрөспүүбүлүкэҕэ «Саха ыччатын – тыа сиригэр» илиинэн үлэ күрэхтэһиитэ саҕаланна.

Кээпэрэтиип Абаҕа нэһилиэгиттэн уонча биэрэстэ тэйиччи «Дьяам» диэн сайылыкка баар. Күрэхтэһэ кэлбит ыччат манна түһүлгэ тэрийдэ. Быйылгы күрэхтэһиигэ биэс улуус уонна икки уопасты-баннай тэриллии, уопсайа тоҕус хамаанда кыттар. Горнайтан, Уус Алдантан, Чурапчыттан, Мэнгэ Хаңалас, Амматтан, Тыа хаһаайыстыбатын министиэристибэтигэр уонна Тыа хаһаайыстыбатын академиятыттан сүүсчэкэ ыччат муһунна.

Күрэхтэһи бастакы күнүгэр ыччат түһүлгэтин тэринии, хомууу, үлэлиир тэрили бэрийии уонна Абаҕа нэһилиэгин ытык кырдыаҕастарын сүбэлэрин-амаларын истии буолла.

Дмитрий Адамов Абаҕа сопхуоһугар 15 сыл үлэлээбит. Билигин бочуоттаах сыһыананна олордор даҕаны «Илгэ» ТХПК икки ферматыгар, бааһынай уонна кэтэх хаһаайыстыбаларга сиэмэһитинэн үлэлиир. Ыччакка сарсынны тыһааһыннаах күнүрүгэр эрэллээхтик тутталларыгар-хапталларыгар сүбэлээтэ.

Оттон оҕо сааһа сэрии сут кэмнэригэр ааспыт, тыа үлэтин иһин тыһы барытын эгинэн-хаанынан билбит 83 саастаах Валерий Скрябин эдэрдэр көхтөрүн көрөн, бэйэтэ эдэр сааһын санаабытын эттэ. «Билигин ыччат үксэ куоракка талаһар, оттон эһиги манна тыа үлэтигэр куттаммакка кэлбиккит олус үчүгэй. Тыа сирэ — үтүө дойду, үлэлиэххэ эрэ наада. Кини үлэттэн дьоллонон. Сарсынны күрэхтэһиитигэр барыгытыгар ситиһиини баҕарыбын», — диэн бэйэтин алгыһын анаата.

САХА СИРИН БАҒЫЛЫГА СЫЛГЫНЫ ҮӨРДЭЭН ИТИИГЭ АНАММЫТ УУРААХХА ИЛИИ БАТТЫАҒА

Саха сирин сылгыны үөрдээн итиигэ улахан хамсааһын тахсыаҕа. Ити туһунан өрөспүүбүлүкэ баһылыга Егор Борисов сылгы хаһаайыстыбатын салайааччыларын кытта көрсүһүүгэ эттэ. Тыа хаһаайыстыбатын бу көрүнүн сайыннарыы тула кизэн кэпсэтии ДьТХА Өкүмөннөҕү филиалыгар буолан ааста. Манна сылгыһыттар, наука, бырабыыталыстыба бэрэстэбиитэллэрэ кытыннылар.

Бастакы вице-премьер-тыа хаһаайыстыбатын министириэ Петр Алексеев этэринэн, өрөспүүбүлүкэҕэ бүгүнгү ааһынан 113 978 төбө сылгы баар. Ити көрдөрүү РФ-ҕа сылгы уопсай ахсаанын 28%, Уһук Илингэ 90 % ылар.

2016 сылга бу салааны өйөөһүнгө 287 мөл.солк. көрүллэр. Өрөспүүбүлүкэҕэ сылгыны иитэр 100 бөдөн хаһаайыстыба баар, ол иһигэр сылгы 5 базата — Үөһээ Дьяаныга, Мэнгэ Хаңаласка, Ньурбаҕа, Орто Халымаҕа, Хаңаласка. 2007 сылтан ыла сылгы 435 базата тутуллубут. 2015 сылга 35 тыһ. тахса тонна эт оҕоһулан тахсыбытыттан 10,2 тонната сылгы этэ. Алексеев бэлитээбитинэн, салааҕа бэриллбит биир солкуобайга 8,6 солк. суумалаах бородукуһуа оҕоһулан тахсар.

Селекционная-племенной үлэҕэ, сылгы хаһаайыстыбаларын үп-харчы өттүнэн туруктарыгар, үрдүк квалификациялаах специалиһынан хааччылыыга, сорох сирдэргэ базалары тутууга кэккэ ыарахаттар бааллар.

Петр Алексеев племенной үлэни күүһүрдэргэ, сылгыны иитии төрүттэригэр үөрэтии наадатын, хаһаайыстыбалары өйүүр наадалааһын туһунан эттэ. Уһук Илингэ гектар сир биэри чэрчитинэн сылгы базаларын тутарга фермердэргэ сир бэриллэҕэ. Өрөспүүбүлүкэ баайга-дуолга, сир сыһыаннаһыларыгар министириэ Евгений Григорьев этэринэн, күһүн ылыллыахтаах Саха сирин гектарын туһунан сокуон барылын быһыытынан ойуур фондатыттан сир бэриллэҕэ. Өймөкөөн улууһун сылгыһыта Николай Винокуров сылгыны иитэр собуоттарга үөрэх кииннэрин онорор туһунан этии киллэрдэ. «Манньк киини тутуу бырайыага баар, ити сыаната быһа холуйан 8 мөл.солк. Ол эрэри, бырайыак хантан үбүлэнэрэ билингитэ биллибэт», — диер кини.

Егор Борисов салааны сайыннарыыга кооперация оруола улахан эттэ. Тизхиныкэни атыылаһыыга, эбийиэктэри тутууга тонорор тэриллэри атыылаһаргэ этии киллэрдэ. «Хаачыстыбалаах тонорор тэриллэри атыылаһахтаахпыт, оччотугар сылы эргиччи элбэх эти атыылаахпыт», — диэтэ кини. Сылгы ахсаанын элбэтиигэ табаар кредитин биэриини сөргүтэр наадалааһын ыйда.

Ил Дархан сылгы базаларын тутууга 100 мөл.солк. сыл айы түөрт сыл устата биэрэр табыгастааһын эттэ. «Биир манньк эбийиэк ортотунан мөл.солк.суумалаах. Оччотугар түөрт сылын манньк 400 базаны тутуохпут диэн эрэннэрэбит дуо? Эрэннэрэр буоллаһытына, сөбүлэстибит», — диэн баһылык этиитин сылгыһыттар биһири иһитилэр. Өймөкөөннө, Ньурба уонна Илин Эңэргэ сылгы собуоттарыгар үөрэтэр кииннэри үлэлиэхтэрэ.

Тыа хаһаайыстыбатын министиэристибэтэ, Дьоккуускайдааҕы научнай-чинчийэр институт семинардары, көрсүһүүлэри, о.д.а ытыахтаахтар. Тэрээһин сүрүн сыала-сорууга хайдах гынан барыһы ылабыт диэннэ түмүллүөхтээх. Хаһаайыстыбалары бөдөнсүтүү, салааҕа инвестицияны тардыы туһунан бүтүн кэпсэтии барар», — диэтэ Саха сирин баһылыга.

Егор Борисов маньаха аһаммыт уураахха аныгыскы нэдиэлэҕэ илии баттыаҕа.

Үөрэх эйгэтигэр

Улууспут абитуриенна-рын штаба от ыйын 4 күнүттөн Дьокуускайга М.К. Аммосов аатынан Хотугулуу - илинги федеральной университет техникескэй факультетын корпусуугар үлэли-хамны олодор. Хамыһыа чилиэн-нэринэн Делакхова Светлана Дмитриевна, Намнаады гимназия математикага учуутала, Татарина Екатерина Афанасьевна, Хатырх орто оскуолатын дириэктэри иитэр-үөрэтэр үлэбэ солбууааччы, Т.В. Кривошапкина, Көбөкөн орто оскуолатын нуучча тылын уонна литературатын учуутала, салайааччылар - Белолюбская Ольга Семеновна.

Үөрэх управлениетын абитуриент штабын салайааччы О.С. Белолюбскаяны кытта кэпсэттим:

ТҮМҮГҮ ДОЛГУЙА КЭТЭҤЭБИТ

- М.К. Аммосов аатынан Хотугулуу - илинги федеральной университетка 6 целевой миэстэ, Дьокуускайдаа-бы тыа хаһаайыстыбатын академиятыгар 2 целевой миэстэ, Арктикатаабы государственной искусство уонна культура институтугар 2 целевой миэстэ көрүллүбүтэ.

От ыйын 13 күнүгэр үөрэх управлениетыгар целевой миэстэлэри быһаарар хамыһыа мунһаа буолан ааста. Мунһаабы «Нам улууһа» МТ баһылыгы бастаагы солбууааччы И.И. Сивцева салайан ыытта. Мунһаахха целевой миэстэбэ сайабылыанна биэрбит, БКЭ-бэ үрдүк бааллаах оҕолор ыгырыллыбыттар. Хас бирдии

оҕону кытта хамыһыа кэпсэпитин кэннэ, БКЭ-бэ үрдүк баалы ылбыт оҕолорго целевой-дар анаммыттар.

Билинги туругунан киин үрдүк үөрэх кыһаларыгар 7 оҕо үөрэххэ кирирдэ, М.К. Аммосов аатынан Хотугулуу-илинги федеральной университет үөрэхтэрин кыһаларыгар кирири атырдыах ыйын саҕаланытыгар биллиэ. Оҕолор үөрэххэ киририлэрэ атырдыах ыйыгар быһаарыллахтаах, бары долгуйа кэтэһэбит.

Оҕолорбутугар үрдүктэн үрдүк ситиһиилэри баҕарабыт, үөрэххэ киирэн үлэһит дьон буола үүнүн.

Аксинья ТАТАРИНОВА

УҺУРЭХ ТЫПТАР

Тапталлаах ийэбитин, эбэбитин, хос эбэбитин ИВАНОВА КЛАРА ВАСИЛЬЕВНАНЫ 70 сааскын туолбут үөрүүлээх күнгүнэн ис сүрэхпититтэн эбэрдэлиибит!

Биһиги туспутугар ахсаабат кыһамнын, үтүө сүбэн, көмөн иһин барҕа махталбытын тиэрдэбит. Баҕарабыт Эйиэхэ чэигэн-чэбдик доруобуйаны, дьолу-соргуну, толкуйдаабытын тобуллан, санаабытын салалан истин диэн алгыс бастыгын аныбыт!

Оҕолорун, күтүөтүн, кийиитин, сиэннэрин, хос сиэннэрин, сиэн күтүөттэрин!

Күндүтүк саныыр дьүөгэбитин ЛЮЦИЯ СЕМЕНОВНАНЫ, үбү-лүөйгүнэн итии-истин эбэрдэ!

Чэигэн доруобуйаны, киэн-холку ыллыктаах санаабын ыһыктама, оҕон, сиэннэрин, чугас дьонун истин-иһирэх сыһыан-нарыгар, тапталларыгар уйдаран толору дьоллоох уһун үйэлэн, сүбэ-ама, өйөбүл-тирэх буоларын иһин барҕа махталбытын этэбит.

Р.Д. Матвеева, М.М. Попова, А.П., Ю.П. Ермолаевтар

За здоровый образ жизни

НА ПОРОГЕ ГЕНЕТИЧЕСКОЙ СМЕРТИ

Жозе Маллоа. Пьяницы

Алкоголь – жестокий социальный яд, поскольку ведёт народы, его потребляющие, к вырождению.

Систематическая алкоголизация уже запустила механизм прогрессирующего вырождения генофонда нашего народа.

Учитывая все тяжкие последствия употребления алкоголя, и особенно принимая во внимание его губительное действие на потомство, Дарвин вынужден был громко заявить: «Привычка к алкоголю является большим злом для человечества, чем война, голод и чума, вместе взятые».

По существу и масштабам людские потери нашего народа от потребления алкоголя, особенно за счёт появления огромного количества людей с дефектами умственного и физического развития, подобны военным потерям.

Коренное отличие от последних лишь в том, что если после любой войны страна могла восстановить свои силы полноценными новыми поколениями, то ущерб от алкоголизации страны невосполним.

Появившиеся на свет умственно отсталые дети неизбежно дают такое же неполноценное потомство. Происходит всё нарастающее снижение умственных способностей народа. И единственным способом прекратить этот процесс является полное исключение алкоголя из жизни общества. Уничтожение генофонда – слишком дорогая цена сомнительному «удовольствию» от употребления алкоголя.

Сегодня по приблизительным оценкам мы пьём около 20 литров на душу населения в год. По заключению Всемирной организации здравоохранения, уже начиная с 6-8 литров начинается процесс необратимого изменения генофонда нации, то есть начинается процесс её вырождения. «Повреждение генетического кода может наступить под воздействием алкоголя и наркотиков, токсических веществ, радиации, живых вакцин, антибиотиков, стрессовых ситуаций – констатирует всемирно известный хирург Фёдор Григорьевич Углов. – Но именно алкоголь, табак и другие наркотики дают 96% повреждёний генетического кода, а на всё остальное приходится 4%».

В 1990 году в школы Советского Союза пошло 1 миллион 650 тысяч умственно отсталых детей. Причём это не полные идиоты, а всего лишь дети с небольшими умственными или физическими отклонениями. Всего к этому времени, по подсчётам академика Б. И. Искакова, в стране насчитывалось не менее 26 миллионов генетически ослабленных людей, большинство из которых – дети и школьники. 16,5% родившихся детей имели аномалии, а 3,5% – в крайней степени.

При существующей демографической тенденции через 40 лет эти 26 миллионов должны были превратиться в 80 миллионов генетически ослабленных детей. В этом – особая опасность алкоголизации населения детородного возраста: она неизбежно приводит к рождению дебильного потомства.

Об этом не принято кричать со страниц газет и телеэкранов. Даже о количественном уменьшении населения России за последние 20 лет говорят неохотно. Что же говорить о качественном ухудшении генофонда нашего народа, который приближается к грани исчезновения?

В защите нашего будущего от деградации и небытия ответственная роль принадлежит женщине. Благодаря своим высоким духовным качествам она всегда была менее склонна к разврату и алкогольным возлияниям.

В условиях вымирания народа каждая девушка призвана не только быть примером для подражания в нравственном отношении, но и прививать трезвое мировоззрение своему будущему мужу. Проявив заботу о будущем народа и о своей собственной семье, она не должна допускать употребления алкоголя парнями. А тех, кто уже счёл «нормой» время от времени «культурно» отравлять себя какими-либо растворами этилового спирта, она может и должна вернуть к сознательной трезвой жизни!

Из книги Александра Почекета «Сберечь свободу»

Чөл, чэбдик олох туһугар

“Энсиэлигэ” А.А. Иванов “Киинтэн – кытыы сирдэргэ” суруйуутун, өр кэмгэ муучу буолбут боппурусуптун таарыйбытын, элбэх киһи сэнээрдэбэ буолуо. Ол курдук, автор ырааһырды үлэтигэр тохтообут уонна “Бөһүөлөк киин өтгө бэрээдэктэммитин аанһа, кытыыга турар ойуурдарбыт, биэрэктербит бөһүнэн туоллулар” диэбитэ оруннаах. Урут да, билигин да дьон тыаба тахсан сынһанарын сөбүлүүр. Киһи барыта “айылбалыын алтыһарбытын сөбүлүүбү” дииллэр, ол гынан баран, киртиги, бөбү-саҕы хааллары чугастаабы ойуурдарбытын, биэрэкипитин көрүөхтөн сүөргү онордо. Айылбаа урукку кэмгэ “маевкалы”, кэлин “пикникти”, билигин “шашлыкты” тахсаллар. Ол эрэн, үйэ тубустабын аайы ас-үөл элбээн, иһит-хомуус уларыян туттубут баанкаларын, араас пластиковой иһиттарын барытын онно хааллараллар, урукку курдук миискэни, куруу-

“АЙЫЛБАЛЫЫН АЛТЫҤЫ” СОДУЛА

сканы төттөрү илдьэ кирибэтэр. Наай гынар мас төрдүгэр чөмөхтүү быраҕаллар уонна “сынһанан, айылбалыын алтыһан кирибит” аатыраллар. Хас айылбаа көрсүһүү, бырааһыннык “суола суох” хаалбат буолла.

Сайын сир астааччылар, сөгүөлээчилэр сири-дойдуну эмиэ олус киртитэллэр. Өйүөлэрин иһитэ мас, чөнөчөк төрдүн аайы хаалар. Кириэс Кытыл биэрэгэр куйаас күннэргэ массына баппат үлүгэрэ буолар. Намтан тийэ оҕуруу, кыыс, дыахтар толору буолар уонна эмиэ сынһаммыт дьоммут ыһан-тоҕон бараллар. Хата, кэккэ сылларга волонтер оҕолор хомуйар буолан, ама курдук.

Аны тынан сылдьар эр дьоннор, булчуттар кирти-

тэллэрэ биир туспа. Хас эмэ хонуу быһа аһабыт-сиэбит “иһиттэрэ” кэчигирэһэн, баанкалара кугааларын онугар быраһыллан хаалар. А.А. Иванов эспитини “киһи хараастар хартыыната буолааччы”, айылбаларыттан – аһа дьибэлэриттэн туһанан баран толору бөхтөрүн хаалларан бараллар.

Хас сиргэ-тыаҕа сылдыаччы барыта транспордаах уонна хаһан да бөхтөрүн комматтар. Ол иһин, ыраас сир чугаһынан да, ырааһынан да суох буолла. Дэриэбинэттэн тейдиг да, барыта сыбаалкаҕа кубулуйан эрэр. Бу издээн дьон экологической культура-ҕа үөрэниэхтэригэр, тустаах таһаарыахтарыгар диэри сал-ҕанар кутталлаах, содула улахан буолар чинчилээх.

Эрэйдээх этигэс

От ыйын 1 күнүнээҕи “Энсиэлигэ” улуус хаһыатыгар сурутуу биллэ түспүтүн туһунан дьобус ырытыы тахсыбыта. Онно олобуран тус санааларын этэргэ холо-нуом. Ырытыыга ыйыллыбыт төрүөттэртэн ураты манньк-тары аатталыахха сөп. Бастакытынан, “Почта России” тарилтэбит үлэһиттарын үлэ-лиир усулуобуйаларын олох көрбөт. Ол курдук, Хамаарта-ҕа олох эргэ дьыаҕэ үлэли оло-роллар. Бу сайдыылаах үйэбэ ис-тас көстүү быстар мөлтөх, тэстэ турар үрүт, саккыры тырар штуркатурка, хараҕа дьыэ, хаһаангы эрэ түнүк, былыргы миэбэл, биир бы-лыргы ыскамыайка, кумааҕы быраҕар муоста кырааскалаах урна сыһа, Ильич лаампата, “Ыһанан хаалар” компьютер, “хара сылдыар” принтер, бы-лыргылыы оноһуу мас полка дуомнара, онно шпагат бынан туттарыллыбыт аҕыйах ха-һыат, сурунаал. Дьэ, манньк дьыаҕэ-уокка ким сылдыан баҕарыай?! Аһардас пенсио-нердар, пособие ылааччылар эрэ кыһалбаттан үктэнэллэр.

Иккинэн, саатар карта-нан төлөһүү эмиэ суох. Билигин үлэлиир араҕа дьон хамнаста-ра картаҕа кириэр, онон эмиэ кыһарыйтараллар, суруйта-рыахтарын баҕардахтарына да кыаллыбат. Үсүһүнэн, почта-льоннар хамнастара кыра буолан ыалы кэрийэн суру-тууну ыппаттар. Начальник тус үлэтин таһынан продавец оруолун толорор. 50 кииллээх саахар, бурдук сосуһан аҕы-лыыр, мал-сал, таҕас-сап ба-тарар айдаана. Бу табаардар

муостанан тэлгэнэн сыталлар. Ити курдук, “Почта России” эбии дохуот киллэринэрин эрэ толкуйдуур. Почта дьыэ-тэ олус кыараҕас, сыл аайы уотун, гааһын кыһалҕата. Би-лигин саас ыам ыйыттан гааһа суох, аны күһүн хайдах буо-лара биллибэт. Бу проблема-ны улахан мунһаахха эттэххэ, “аата этэрин курдук “Почта России” бас билэр, биһиги хай-ыыр да кыахпыт суох” диэн буолар. Туруорсар, кэпсэтэр, кыһалҕаны тиэрдэр үрдүкү

нара баар. “Энсиэлигэ” ааҕааччыны интэриэһиргэтэр суруйуулар, тирээн турар кыһалҕалары ыйыы, ырытыы сэдэх. Аһар-дас ситиһиилэри суруйуу, ахтыы үгүс, кириитикэлиир аныгы үйэбэ сатамат курдук өйдөбүл үөскээт. Онон хаһыат суруналыыстара, обществен-най корреспонденттар ону тум-наллар.

Ааҕааччы аһаанан элбэ-тэр инниттэн баар итэҕэстэри туоратан, улуус баһылыгын

СУРУТУУ ТОҕО АЧЧЫРЫЙ?

салайааччылар иннэ диэн кэбиһэллэр, онон бүтэр. Ол түмүгэр таһаары барыы тахса турар, барыта 65 эрэ киһи сыл иккис аһарыгар “Энсиэлигэ” суруттарбыт. Манньк харты-ына биһиги улууспут үгүс нэ-һилиэктэригэр баар.

Маны таһынан информа-цияны ылар источник (ватсап, интернет) элбэбэ бэрт буолан сурутууга улаханньк наады-баттар. Күннээҕи сонуну, ин-формацияны киһи барыта ис-тэ-билэ олодор.

Хаһыат хаачыстыба-та, тыла-өһө сорох өттүгэр ааҕааччыны аһыннарбат тү-гөннэрэ эмиэ тахсаллар. “Оо дьэ, сыһалаах, эмиэ дуо” ди-эх курдук санаалар кириэллэр. Ол түмүгэр ааҕааччы хаһыат манньк суруйар буоллаҕы-на, тыл култууратын харыс-тыыр, тарҕатар трибунабыт мөлтөөбүт диэн сыаналыан сөп уонна сурутууттан аккааста-

таһымыгар общественной кор-респонденттары мунһан, кэп-сэтии ыһан хаһыат улуус сай-дытыгар, олоҕор-дьяһар, үлэбэ-хамнаска саһаны кил-лэриигэ, итэҕэһи-быһаһы көрдөрүүгэ оруолун үрдэтэргэ хамаһыннары таһаарыахха наада буолбут. Дьону көмүлүүр инниттэн сурутуу хампаан-һатын кэмизэр декада, акция, көрсүһүү тэрийэр, сүүйүүлээх, биристээх, чэпчэтиллээх су-рутууну олохтуур хайдах бу-олуой диэн санаалары су-рутааччылар этэн аһаллар. Хаһыат ааҕыллымыта бу-олуутугар болҕомто, кыал-лар буоллаҕына, дизайнын тупсарыы, өгнөөх гына та-һаарыы былаанҕа кириэрэ буоллар. “Олохтон хаалыма – “Энсиэлигэ” сурут” диэн уруккулуну ыгырыы дьону көмүлээбэт, төттөрүтүн хайдах эрэ киһини түһэрэр курдук.

М.Г. ВИНУКUROVA

БИЛЛЭРИИЛЭР

ЫТЫКТАБЫЛЛААХ НАМ УЛУУХУН ОЛОХТООХТОРО!

® «Төрүт Уу» тэрилтэ са-йынны үлэ режимигэр кири-битин биллэрэр:

«Олонхо» аты дьэити-гэр, үлэ күнүгэр 9.00. чаа-стан 19.00. чааска дылы, бас-кыһыаннааҕа 10.00. чаастан 18.00. чааска дылы үлэлиир.

Дьэиэбэ тиэрдэн биэрии диспетчерэ 10.00. чаастан 18.30. чааска дылы үлэлиир.

Билсэр телефоннар: 8-924-873-73-11, 8-914-300-11-70. Баскыһыаннааҕа дьэ-иэ биэриитин оһулуубат.

Аппааныга Л. Левин уул. 3 №-гэр атыыланар (урукку кулуп кинобудката). Үлэ кү-нүгэр 9.00. чаастан 18.00. чаас-ка дылы. Баскыһыаннааҕа үлэлиэбэт.

® Продаю утеплитель са-хабазальт марки П-75, П-125, размеры 1,2 x 0,6 м, толщина 5 и 10 см. Область примене-ния - тепло и звукоизоляция стен, крыш, полов, потолков. Преимущество базальтового утеплителя:

- негорючий;
  - экологически безвред-ный материал;
  - долговечность;
  - не прогрызают грызуны.
- Цены завода изготовите-ля. При больших объемах - скидки.

Тел. 89142263209, 89644290939

Администрация МО «Намский улус» объявляет прием документов для пред-принимателей по следующей

программе:

на создание материальной базы объектов туристической индустрии и туристической инфраструктуры туристиче-ского кластера на территории Намского улуса.

Прием документов осу-ществляется по адресу: ул. Ленина, 18А, здание МБУ «Бизнес-Инкубатор в с. Нам-цы» с 23.07.2016 г. до 06.08.2016 г. Конт. тел. 41-8-03.

® Продаётся частный двухэтажный дом в с. Намцы с надворными постройками (гараж, баня, сарай, теплица и т.д.). Газ, водопровод. Можно под офис или гостиницу (для предпринимателей).

Подробности по тел.: 89141109742, 89247612404

® Продам земельный уча-сток 9 соток под ИЖС за 250 т.р. Возможен торг.

Тел. 89841012044, 89248652762

® «Синтай-220» атыылы-ыбын (2009 с.), туруга үчүгэй. От охсордоох, мунһардаах. Сыаната - 180000 солк. Уус Алдан, Баатаҕай.

Тел. 89618685873

® Продаётся земельный участок в центре с. Намцы площадью 3142 м2 (террито-рия старой пекарни).

Тел. 43023, 89142941908, 89142729088

® Продаю 2-хкомн. квар-тиру в с. Намцы (33,2 кв.м), 2-й этаж, ул. Ленина, 11 (клад-овка, место под огород). Цена - 750 тыс. руб.

Тел. 89681511335

® Продаётся зем. участок в с. Намцы, 15 соток, газ, свет есть. Цена - 300 т. руб. или об-мен на авто.

Тел. 89644207862

® Считать недействитель-ным утерянное водительское удостоверение на имя Рехля-сова Аяаана Егоровича

® Продаётся участок в Нэ-лэгэр (Намская, 74) - 140 тыс. руб. Торг.

* * *

® Сдаю комнату одинокой женщине в 3-хкомн. квартире в центре с. Намцы.

Тел. 89841197554

® Считать недействитель-ным утерянный военный би-лет АХ № 0893268 от 24.06.11 г. на имя Мухина Егора Инно-кентьевича

® Меняю 4-хкомнатную благоустроенную квартиру на 1-комнатную благоустро-енную с доплатай или продаю, по адресу: с. Намцы, ул. Чер-нышевского, 22. Торг уместен.

Тел. 89248695355, 89243639131

® Продаю кран «Пионер» без троса. Цена - 35 тыс.руб.

Тел. 89644242362

® Грузовые перевозки.

Тел. 89644258617,

® Хамаҕаттаҕа чааһынай дьэиэни куортамна биэрэбин.

Тел. 89141098981

® Продаётся земельный участок, 32 сотые. Террито-рия старой пекарни. 1,5 млн. руб.

Тел. 89142992495

КЭРИЭСТЭБИЛЛЭР

нуга туолар.

...Эн уҕараабат тапталың, сылаас сыһыаның сү-рэхпитигэр өрүү тыһы-наах, мэлдьитин ары-аллыы, араңаччылыы сылдыһаҕа.

Оҕолоро, сиэннэрэ Филипповтар, Сунтаровтар, Бурнашевтар, аймактара Осипов-тар, Федоровтар, Бурнашевтар

Күндүтүк саныыр ийэбит, эбэбит, кийиип-пит, сагаспыт, нэһилиэк, улуус Ытык кийитэ, СР тыатын хаһаайыстыба-тын бочуоттаах үлэһитэ, тыыл ветерана, Герой-Ийэ ВИНУКUROBA TA-ТЪЯНА ДАНИЛОВНА ыларанньык ыалдьан олохтон туораабыта б.д. от ыйын 23 күнүгэр 40 хо-

От ыйын 27 күнүгэр күндүтүк саныыр тапталлаах оҕобут, кэр-гэним, аҕабыт, убайбыт, бырааппыт Лебедев Иван Иванович күн сириттэн соһучу суох буолбута 1 сылын туолар.

Ваня, Банюка, 1991 сыл ахсынньы 9 күнүгэр Нам сэлэинньэтигэр эдэр ыал бастакы оҕолорунан күн си-рин көрбүтэ. Кып-кыра эрдэбиттэн чугас дьонун кутун тушпур мип-минньигэс кийиһиттэн 5 сааһыттан оскуолаҕа киириэр диэри “Кэңчээри” оҕо саадыгар сылдыһыта, оҕо саас оонньуутунан, олоһунан дуоһуйа астыммыта.

1998 сыллаахха Нам алын сүһүөх кылааһын оскуо-латыгар киирибэтэ. Үөрэнээччи буолан эппизитинэстэх, боччумнаах, бэрээдэктээх киһи буолбута. 1999 сылтан Намнааҕы оҕо музыкальнай оскуолатыгар киирэн хо-реографическай салаа спортивной үгкүү кылааһын иитиллээччигэ буолбута. Музыкаҕа, кэрэ эйгэбэ ис-иһиттэн сыстаҕас буолан биер да күнү көтүспэккэ утумнаахтык дьарыктаммыта. Араас таһым-наах күрэхтэргэ кыттан дипломант, лауреат аатын ылбыт эктиэс суруктара билигин да туоһу буолааллар.

Биһиги Банюкабыт оҕо эрдэбиттэн эт-хаан өттүнэн сайдыылааҕа, бэйэтин лаппа кыанар буола улааппыта. Спорт араас көрүңнэригэр бэйэтин холоһон көрөн баран футболга топтообута. Улууска тийэс чемпион үрдүк аатын ылары ситиспитэ. «ГИОС» футболнай хама-анда биер бастың оонньооччута этэ.

Орто оскуола кэнниттэн сүрүэҥ баҕатынан Дьокуускайдааҕы судаарыстыбаннай инженерно-техничеккэй институтка маркетинг идэтигэр туттарсан устудьуон буолбута. Устудьуоннуур да сылла-рыгар дьарыгын бырахпатаҕа. Футболга институт сүүмүрдэммит хамаандагыгар киирсэн биертэн биер ситиһиллэри дабайыта. 2012 сыллаахха элбэх сырдык ыра, эрэл санаалаах, сыаллаах-соруктаах Дьокуускайдааҕы юридическай колледжка «Правоохранительная деятельность» идэбэ үөрэнэ киирибэтэ.

2013 сыллаахха олоһун аргыһын, Аленатын, көрсөн ыал буол-буттара. Сэтинньи ыйга аҕа буолар үрдүк дьолу билбитэ. 2015 сыл аһыныгар таласпыт үөрэҥин ситиһиллээхтик түмүктээн бар дьонун көмүскүүр-араңаччылыыр ыра санаалаах полиция органнарыгар үлэбэ киирээри күнүн күүтэ сылдыһыта ...

Дьылыга Хаан ыйааҕа олус да тыйыс эбит... Оҕобутугар кып-кылҕа кэми анаабыт...Күндү оҕобут, аҕабыт, бырааппыт, убайбыт сырдык мөссүөнэ биһиги сүрэхпитигэр үйэ-саас тухары тыһынаах буолуоҕа.

Ийэтэ, аҕата, кэргэнэ, быраатын, убайдарын, эдьийдэрин дьэиэ кэргэттэрэ, чугас аймахтар

Таптыр быраатым, убайбыт, таа-ыт, историческай наука кандидата, ХИФУ Хотугулуу-Илинги олохтоох омукар тылларын уонна культураларын институтун доцента, «Гражданский килбиэн» бэлэз кавалера, СР идэлээх үөрэхтээһин уонна үөрэтириитин туйгуна, Нам улуунун уонна Хатырык нэһилиэтин бочуоттаах олохтообо
СЛЕПЦОВ Платон Алексеевич от ыйын 20 күнүгэр соһучу, олус хомотолоохтук орто дойдунан барбытынан аймактарыгар, доһотторугар, билэр дьонугар дириң кутурбаммытын биллэрэбит.
Биригэ төрөөбүттэрэ уонна кинилэр оҕолоро

Нам улуунун бочуоттаах граждана, историческай наука кандидата, Саха республикатын үөрэтириитин туйгуна, Максим Кирович Аммосов аатынан ХИФУ Хотугулуу-Илинги нуруоттар тылларын уонна культураларын институтун доцента
СЛЕПЦОВ Платон Алексеевич соһумардык күн сириттэн барбытынан Нам улуунун үрээһин управлениетын коллектива дьэиэ кэргэнэригэр, биригэ төрөөбүттэригэр, бары аймактарыгар дириң кутурбаммытын тирээдэбит.

«Нам улууһа» МТ дьаһалтата, депутаттарын уонна ветераннарын сэбиэтэ улуспут кизин туттар учуонайа, историческай наука кандидата, ХИФУ Хотугулуу-Илинги олохтоох омукар тылларын уонна культуратын институтун доцента, «Гражданский килбиэн» бэлэз ветерана, СР идэлээх үөрэхтээһин уонна үөрэтириитин туйгуна, Нам улуунун уонна Хатырык нэһилиэтин бочуоттаах олохтообо, М.К. Аммосов уонна И.Е. Винокуров үлэһитин, олохторун чинчийиигэ, сырдаттыга элбэх күүһүн уруубт ытыктыыр, убаастыыр киһибит
СЛЕПЦОВ Платон Алексеевич соһумардык күн сириттэн барбытынан кэргэнэригэр, оҕобутугар, биригэ төрөөбүттэригэр уонна бары чугас аймактарыгар дириң кутурбаммытын тирээдэбит.

«Хатырык нэһилиэгэ» МТ дьаһалтата, депутаттарын уонна ветераннарын сэбиэтэ, нэһилиэк общественноһа историческай наука кандидата, ХИФУ Хотугулуу-Илинги олохтоох омукар тылларын уонна культуратын институтун доцента, «Гражданский килбиэн» бэлэз ветерана, СР идэлээх үөрэхтээһин уонна үөрэтириитин туйгуна, Нам улуунун уонна Хатырык нэһилиэтин бочуоттаах олохтообо, тапталлаах кэргэн, аҕа
СЛЕПЦОВ Платон Алексеевич соһумардык күн сириттэн барбытынан кэргэнэригэр, оҕобутугар, биригэ төрөөбүттэригэр уонна бары чугас аймактарыгар дириң кутурбаммытын тирээдэбит.

«Хатырык нэһилиэгэ» МТ дьаһалтата, депутаттарын уонна ветераннарын сэбиэтэ, нэһилиэк общественноһа историческай наука кандидата, ХИФУ Хотугулуу-Илинги олохтоох омукар тылларын уонна культуратын институтун доцента, «Гражданский килбиэн» бэлэз ветерана, СР идэлээх үөрэхтээһин уонна үөрэтириитин туйгуна, Нам улуунун уонна Хатырык нэһилиэтин бочуоттаах олохтообо, тапталлаах кэргэн, аҕа
СЛЕПЦОВ Платон Алексеевич соһумардык күн сириттэн барбытынан кэргэнэригэр, оҕобутугар, биригэ төрөөбүттэригэр уонна бары чугас аймактарыгар дириң кутурбаммытын тирээдэбит.

Убаастыыр ветеран учуоталбытыгар Ершова Айталина Алексеевна, кини балтыларыгар, быраатыгар, чугас дьонноругар тапталлаах быраата, убайдара, историческай наука кандидата, ХИФУ Хотугулуу-Илинги олохтоох омукар тылларын уонна культуратын институтун доцента, «Гражданский килбиэн» бэлэз кавалера, СР идэлээх үөрэхтээһин уонна үөрэтириитин туйгуна, Нам улуунун уонна Хатырык нэһилиэтин бочуоттаах олохтообо
СЛЕПЦОВ Платон Алексеевич соһучу күн сириттэн барбытынан дириң кутурбаммытын тирээдэбит.
М.К. Аммосов аатынан Хатырык орто оскулатын коллектива

Ытыктыыр, убаастыыр преподаватель-быт, историческай наука кандидата, ХИФУ Хотугулуу-Илинги олохтоох омукар тылларын уонна культуратын институтун доцента, «Гражданский килбиэн» бэлэз кавалера, СР идэлээх үөрэхтээһин уонна үөрэтириитин туйгуна, Нам улуунун уонна Хатырык нэһилиэтин бочуоттаах олохтообо
СЛЕПЦОВ Платон Алексеевич соһумардык олохтон туораабытынан кэргэнэригэр, оҕолоругар, чугас аймах-билэ дьонугар дириң кутурбаммытын тирээдэбит.
Үөрэппит оҕолоро, ЯОНК-07 бөлөх

«Хатын Арыы нэһилиэгэ» МТ дьаһалтата, нэһилиэк сэбиэтэ, ветераннарын сэбиэтэ, общественноһа, историческай наука кандидата, ХИФУ Хотугулуу-Илинги олохтоох омукар тылларын уонна культуратын институтун доцента, «Гражданский килбиэн» бэлэз кавалера, Саха республикатын идэлээх үөрэхтээһин уонна үөрэтириитин туйгуна, Нам улуунун уонна Хатырык нэһилиэтин бочуоттаах олохтообо, саха бил-диэлээх государственнай, политическай деятелэ, И.Е. Винокуров олоһун дьаһаҕа сырдаттыга кизэҥ кылаатын киллэрбит
СЛЕПЦОВ Платон Алексеевич соһумардык олохтон туораабытынан кэргэнэригэр, оҕолоругар, чугас аймах-тыгар дириң кутурбаммытын тирээдэбит.

Биер дойдулааҕым, университетка биэс сыл биригэ үөрэммит дириңник убаастыыр, убай-быраат тэңэ саныыр киһибит, улус-пут тумус туттар учуонайа, килиэ кэрэмээ
СЛЕПЦОВ Платон Алексеевич соһумардык күн сириттэн барбытынан кэргэнэригэр, оҕолоругар, чугас аймах-тыгар дириң кутурбаммытын тирээдэбит.

«Нам улууһа» муниципальнай тэрилли дьаһалтата, улус муньбаһын депутаттара Россия Суурйааччыларын союһун чилиэнэ, литерату-ровед-кириитик, биер дойдулаахпыт
РЫКУНОВ Николай Николаевич күн сириттэн барбытынан тапталлаах ийэтигэр Рыкунова Екатерина Петровнаҕа, кыһыгар, биригэ төрөөбүттэригэр, аймактарыгар дириң кутурбаммытын тирээдэбит.

Выражаем глубокое соболезнование Мох-начевской Надежде Ивановне, детям, внаум по поводу кончины отличника здравоохране-ния СССР, ветерана тыла и труда, горячо лю-бимой матери
ФЕДОТОВОЙ Таисии Федоровны. Соседи

Өр сылларга биригэ алтыспыт убаастабыл-лаах коллегабытыгар, оҕо библиотеказын ааҕар салаатын сэбиэдиссэйигэр Петрова Альбина Петровнаҕа тапталлаах ийэтэ, Нуруот маастара, Нам селотун Ытык кийитэ, үлэ, тыыл ветерана
МОСКВИТИНА Татьяна Николаевна олохтон туораабытынан дириң кутурбаммы-тын тирээдэбит.
Намнаабы киннеммит библиотечнай ситим коллектива, ветераннара

Күндү дьуөгэбит, куруук ахтар-саныыр баар-суох доһоттор
МОСКВИТИНА Татьяна Николаевна биһиги кэксэбиттэн ыарахан ыарыттан со-һучу туораабытынан хомотобутун, аһыбытын оҕолоругар, сиэннэригэр, хос сиэннэригэр, ай-мах-билэ дьонноругар биллэрэбит. Аһыгытын тэңгэ үллэстэбит. Кытаатың, тулуйуң!
О.Н. Колесова, Т.А. Гурьева, П.Н. Никифорова

Таптыр уолум, бырааппыт, убайбыт, литера-турнай кириитик, суруналыыс, П.А. Ойунуускай аатынан литературнай музей наунай үлэһитэ, Россия суурйааччыларын союһун кэксил-лээх чилиэнэ
РЫКУНОВ Николай Николаевич соһучу ыарахан ыарыттан биһиги кэксэби-титтэн туораабытын аймактарытыгар, оҕобут доһотторугар, билэр дьонугар дириңник куру-тууан туран иһитинэрэбит.
Ийэтэ, биригэ төрөөбүттэрэ, саҕаһа, күтүөттэрэ, кийиитэ, балтытара, бырааттара

Табаарыспыт, доһоттор, коллегабыт, эдэр кэксиллээх биер дойдулаахпыт, литературнай кириитик, П. Ойунуускай аатынан литературнай музей суруннуур специалиһа, Россия Журналис-тарын союһун чилиэнэ
Николай РЫКУНОВ бу күн сириттэн эмискэ күрэнэн биһигини улаханник соһутта, хомотто. «Биер ньыыл Россия» партия Намнааҕы салаатын аатыттан кини чугас дьонугар, кыһыгар дириң кутурбаммы-тын тирээдэбит.

«Нам улууһа» муниципальнай тэрилли дьа-һалтата, улус муньбаһын депутаттара Россия Суурйааччыларын союһун чилиэнэ, литерату-ровед-кириитик, биер дойдулаахпыт
РЫКУНОВ Николай Николаевич күн сириттэн барбытынан тапталлаах ийэтигэр Рыкунова Екатерина Петровнаҕа, кыһыгар, биригэ төрөөбүттэригэр, аймактарыгар дириң кутурбаммытын тирээдэбит.

Выражаем глубокое соболезнование Мох-начевской Надежде Ивановне, детям, внаум по поводу кончины отличника здравоохране-ния СССР, ветерана тыла и труда, горячо лю-бимой матери
ФЕДОТОВОЙ Таисии Федоровны. Соседи

Күндүтүк саныыр эдьийиит, үлэ ветерана
ОХЛОПКОВА Мария Николаевна 86 сааһыгар олохтон барбытынан оҕолоругар, сиэннэригэр дириң кутурбаммытын тирээдэбит.
Сагастара Айта уонна оҕолоро

Нам улуунун үрээһин управлениетын коллек-тива 1 Хомуустаах «Сайдыы» оҕо айымньытын, эби үөрэхтээһин кинин салайааччытыгар Ана-стасия Николаеваҕа, оҕолоругар, сиэннэригэр, аймах-билэ дьонугар кэргэнэ, аҕалара, эһэлэрэ, Саха республикатын үрээһин туйгуна
УШНИЦКАЙ Андрей Петрович ыарахан ыарыттан күн сириттэн туораабы-тынан дириң кутурбаммытын тирээдэбит.

Улуустаагы үрэх үлэһиттэрин профсоюзун комитетта 1 Хомуустаах «Сайдыы» оҕо айымньы-тын дьэиэтин дириңниктарыгар Винокурова А.Н. оҕо-лоругар, сиэннэригэр, аймактарыгар кэргэнэ, аҕалара, эһэлэрэ, СР үрээһин туйгуна
УШНИЦКАЙ Андрей Петрович ыарахан ыарыттан күн сириттэн барбытынан дириң кутурбаммытын тирээдэбит.

Выражаем глубокое соболезнование нашей невестке Дьяконовой Галине Даниловне и стар-шему брату Винокурову Василию Васильевичу, их детям, внаум, всем родным и близким по поводу кончины после долгой продолжительной болезни любимой сестры
БАИШЕВОЙ Пелагеи Даниловны, ветерана труда, отличника образования РФ. Разделяем вместе с вами скорбь и утрату лю-бимой сестры. Светлую добрую память сохра-нила на долгие годы. Помним, любим, скорбим.
Охлопковы, Поповы, Слепцовы, Винокуровы

Күндү эдьийиит, «РСФСР үрээһин туйгуна», «Учуоталар учуоттала» бэлэз ка-валера, Саха республикатын үрээһин бочуоттаах үлэһитэ
БАИШЕВА Пелагея Даниловна ыарахан ыарыттан күн сириттэн туораабы-тынан оҕолоругар, сиэннэригэр, хос сиэннэри-гэр дириң кутурбаммытын тирээдэбит.
Балта Галина Даниловна, күтүөтэ Василий Васильевич, оҕолоро, кийиитэрэ, күтүөттэрэ, сиэннэрэ

Өр сылларга биригэ үлэһэбит коллегабыт, математика учуутала
БАИШЕВА Пелагея Даниловна күн сириттэн букатыннаахтык барбытынан оҕолоругар, сиэннэригэр дириң кутурбаммы-тын тирээдэбит.
Биер дойдулааҕа Ольга Николаевна Колесова, Пелагея Николаевна Никифорова, Гуляева Анна Егоровна

Дириңник ытыктыыр кылаас салайа-аччыбыт, өр сылларга НСШ-1 математика учуутала, педагогическай үлэ ветерана
БАИШЕВА Пелагея Даниловна үһүн, ыарахан ыарыттан орто дойдут-тан барбытынан оҕолоругар, чугас дьону-гар, аймактарыгар дириң кутурбаммытын тирээдэбит.
1 №-дээх НСОШ 1985 сыллаагы 10 «а» кыл. выпускниктара

Биригэ үлэлиир коллегабыт Баишева Лена Николаевнаҕа тапталлаах ийэтэ
БАИШЕВА Пелагея Даниловна үһүн, ыарахан ыарыттан күн сирит-тэн күрэммитинэн дириң кутурбаммытын тирээдэбит.
МБЦ «ЦБ Намского улуса»

Убаастыыр учуоталыт, аймахпыт
БАИШЕВА Пелагея Даниловна үһүн, ыарахан ыарыттан өлбүтүнэн оҕолоругар, сиэннэригэр, аймактарыгар дириң кутурбаммытын тирээдэбит.
Мухинар, Харитоновтар, Ядревтар

Биригэ үлэһэбит коллегаларытыгар, Партизан орто оскулатын ветеран учуу-талыгар Матрена Михайловна Жирковаҕа, сагастара Анастасия Михайловнаҕа, Юрий Михайловичка, кинилэр оҕолоругар, чугас аймах-билэ дьонноругар ийэлэрэ, эбэлэрэ, үлэ, тыыл ветерана
СИВЦЕВА Александр Васильевна үһүн, ыарахан ыарыттан олохтон ту-ораабытынан дириң кутурбаммытын тирээдэбит.

Биригэ үлэһэбит коллегаларытыгар, чугас табаарыстарытыгар Шура, Павел Зы-рянновтарга, оҕолорбутугар Анжеликалаах Арылханга улахан дьэиэ кэргэн таптыр ийэлэрэ, күн күбэй эбэлэрэ
СИВЦЕВА Александр Васильевна үһүн, ыарахан ыарыттан орто дойдут-тан барбытынан дириң кутурбаммытын тирээдэбит.

«Нам» совхозка биригэ үлэһэбит кол-легабыт
ИВАНОВА Людмила Петровна үһүн, ыарахан ыарыттан өлбүтүнэн ай-мактарыгар, бары билэр дьонугар дириң кутурбаммытын тирээдэбит.
«Нам» совхоз урукку киин аппараатын үлэһитэрэ

Кылаабынай редактор В.Г. Касьянов
ОТДЕЛЛАР: редакторы солбуяааччы — 41496, хаһыаты тангыс — 41332, бухгалтерия — 41141, факс — 41141, 41496.

Тэрийэн таһарааччылар: СР Правительствота, «Нам улуунун «Энсиэли» хаһыат редакцията» автономнай учреждение. Сибээс, информационай технологиялар уонна маассабай коммуникациялар эйгэлэригэр кэтээн көрүүгэ Федеральной сулууспа СР управлениетыгар 2012 с. олунньу 7 күнүгэр регистрацияламыт нүөмэрэ — **ПШ №ТУ14-0216.**
Сурукка ааккытын-суолугун, үлэһитин, дьэиэбит аадырыһын чопчу ыйын. Редакцияҕа кири-бит суруктар төнөрүллүбэттэр. **Автор этэрэ хаһыат санаатынын мэлдьи биер буолбат.**
«ЭНСИЭЛИ» - Нам улуунун хаһыата. 678380, Саха Республиката, Нам улууһа, Нам сэл., Заложной уул. 4. E-mail: Namty41141@mail.ru

«Энсиэли» хаһыат РИС талылына, таһылына уонна бэчээтиир сыһаар бэчээттэннэ.
Аадырыһа: Нам сэл. Заложная уул. №4 Формата А3. Кээмэйэ 1,0 бэчээт. лиис
Көнүл сыананан атыыланар Индекс — Р0005. Тираһа — 1005
Бэчээккэ илии баттаньтын графига — 12:00 ч. 25.07.2016 с.
Бэчээккэ илии баттанна — 11:20 ч. 25.07.2016 с.

«Энсиэли» хаһыат РИС талылына, таһылына уонна бэчээтиир сыһаар бэчээттэннэ.
Аадырыһа: Нам сэл. Заложная уул. №4 Формата А3. Кээмэйэ 1,0 бэчээт. лиис
Көнүл сыананан атыыланар Индекс — Р0005. Тираһа — 1005
Бэчээккэ илии баттаньтын графига — 12:00 ч. 25.07.2016 с.
Бэчээккэ илии баттанна — 11:20 ч. 25.07.2